

POWIATOWY URZĄD PRACY W OPOLU

ul. mjr Hubala 21, 45-266 Opole
tel. 077 44 22 929, fax. 077 44 22 928, e-mail: opop@praca.gov.pl
Bezpłatna infolinia 0 800 88 11 22

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE OPOLSKIM I MIEŚCIE OPOLU
W 2007 ROKU**

**CZĘŚĆ II
PROGNOZA**

POWIATOWY URZĄD PRACY W OPOLU

SPIS TREŚCI

1.	METODOLOGIA OPRACOWANIA.....	3
2.	WYNIKI BADAŃ W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH.....	3
2.1.	PODZIAŁ ABSOLWENTÓW WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ	3
2.2.	STRUKTURA NAJWIĘKSZYCH GRUP ZAWODÓW WŚRÓD ABSOLWENTÓW	4
2.3.	NAPŁYW BEZROBOTNYCH ABSOLWENTÓW	5
2.4.	WYŁĄCZENIA Z EWIDENCJI ABSOLWENTÓW	6
2.5.	BEZROBOTNI ABSOLWENCI POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW SZKÓŁ	6
3.	PROGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY	8
3.1.	ZAWODY DEFICYTOWE.....	8
3.2.	ZAWODY NADWYŻKOWE.....	9
4.	WNIOSKI	10

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Podział absolwentów w zależności od typu wykształcenia.....	3
Wykres 2.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów według typu szkół.	4
Wykres 3.	Największe grupy zawodowe wśród absolwentów 2007 roku.....	5
Wykres 4.	Absolwenci oraz ich napływ do rejestrów PUP w latach 2005-2008.....	5
Wykres 5.	Napływ bezrobotnych absolwentów według zawodów.....	6
Wykres 6.	Udział bezrobotnych absolwentów w ogóle absolwentów kierunku danej szkoły	7

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA

Dane liczbowe o bezrobociu i ofertach pracy opracowano posługując danymi statystycznymi zawartymi w załączniku 3 do sprawozdania MIIPS-01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów”, przy wsparciu szczegółowym wydrukiem absolwentów według szkół (system PULSAR – aplikacja raportująca systemu PULS).

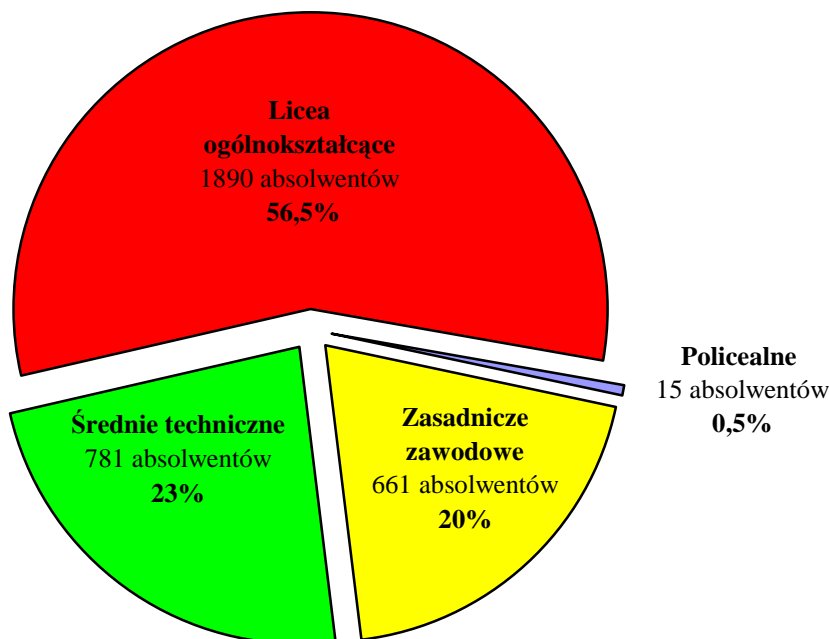
Informacje o absolwentach szkół otrzymano w dwóch formach. Pierwszą, były badania ankietowe prowadzone samodzielnie przez wybrane urzędy pracy, drugą – informacje o absolwentach uzyskane z Systemu Informacji Oświatowej MEN i wczytane centralnie do systemu SYRIUSZ. Podczas prowadzenia obliczeń powstał jednak problem wobec niezgodności danych ankietowych pochodzących bezpośrednio od szkół a danymi zawartymi w systemie SYRIUSZ. Badania ankietowe pochodzące ze szkół dały informacje o większej ilości szkół i kierunków niż zawarte w systemie SYRIUSZ, choć jednocześnie nie było tam danych o absolwentach ze szkół, które nie odpowiedziały na prośbę o przysłanie ankiet. Wobec dylematu, postanowiono wykorzystać dane zawarte w systemie SYRIUSZ, jako dane wyższej wiarygodności (pochodzące bowiem z obowiązującego Systemu Inf. Brak jednak pewności co do zupełnej słuszności tego wyboru, co więc pozostawia pewien margines błędu w opracowanych wynikach.

2. WYNIKI BADANIA W SZKOŁACH PONADGIMNAZJALNYCH

2.1. Podział absolwentów według typów szkół

W obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu zlokalizowane są 52 szkoły, z których uzyskano informacje dotyczące absolwentów. Mury ankietowanych placówek szkolnych w 2007r. opuściło 3347 absolwentów, zaś szacuje się, iż w 2008r. będzie ich 3528.

Wykres 1. Podział absolwentów w zależności od typu wykształcenia

stan na 31.12.2007r.

Z wykresu wyraźnie widać znaczną przewagę absolwentów liceów ogólnokształcących. Stanowią oni ponad połowę wszystkich absolwentów. Większość z nich starała się kontynuować wykształcenie na studiach wyższych, jednak 87 osób (4,6%) pozostawało w rejestrach Urzędu Pracy jako osoby bezrobotne. Podobnie dużą grupą bezrobotnych absolwentów (83 osoby) są osoby z wykształceniem wyższym, jednak ze względu na ponadregionalny charakter tychże uczelni oraz dużą możliwość błędu w obliczeniach, na wykresach oraz w opracowaniu nie uwzględniono żadnego 7347 absolwentów tychże szkół.

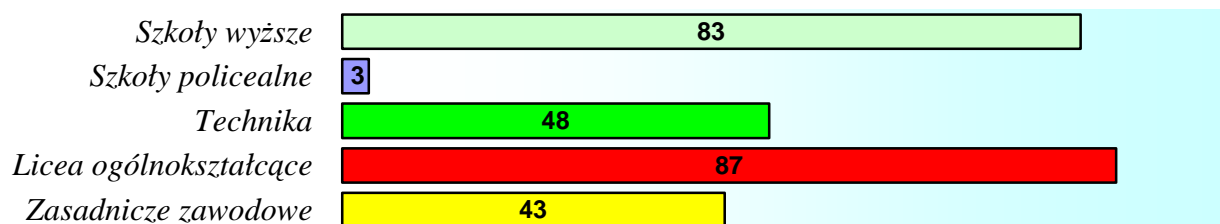
Absolwenci z wykształceniem średnim technicznym stanowią 23% ogółu absolwentów. Spośród 781 osób tej grupy w tutejszym urzędzie w dniu 31.12.2007 zarejestrowanych było 48 osób (6,1%).

Nieznacznie mniejszy odsetek zanotowano wśród absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Spośród grupy 661 absolwentów, stanowiących 20% ogółu absolwentów, w rejestrach urzędu pracy pozostawały 43 osoby (6,5%).

Najmniej absolwentów (15 osób) ukończyło szkoły policealne. Z tymże wykształceniem zarejestrowane w urzędzie pozostawały jednocześnie trzy osoby bezrobotne, stanowiąc według wyliczeń 20%. Udział ten jednak należy traktować jako czysto matematyczny, bowiem biorąc pod uwagę jedynie liczbę 15 absolwentów, wydaje się być ona stanowczo zbyt mała jak na potencjał edukacyjny opolskich szkół ponadgimnazjalnych. Wyjaśnienie tego przypadku należy szukać w metodologii opracowania.

Liczbę absolwentów, zarejestrowanych (w dniu 31.12.2007) w tut. urzędzie jako osoby bezrobotne przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów według typu szkół.

stan na 31.12.2007r.

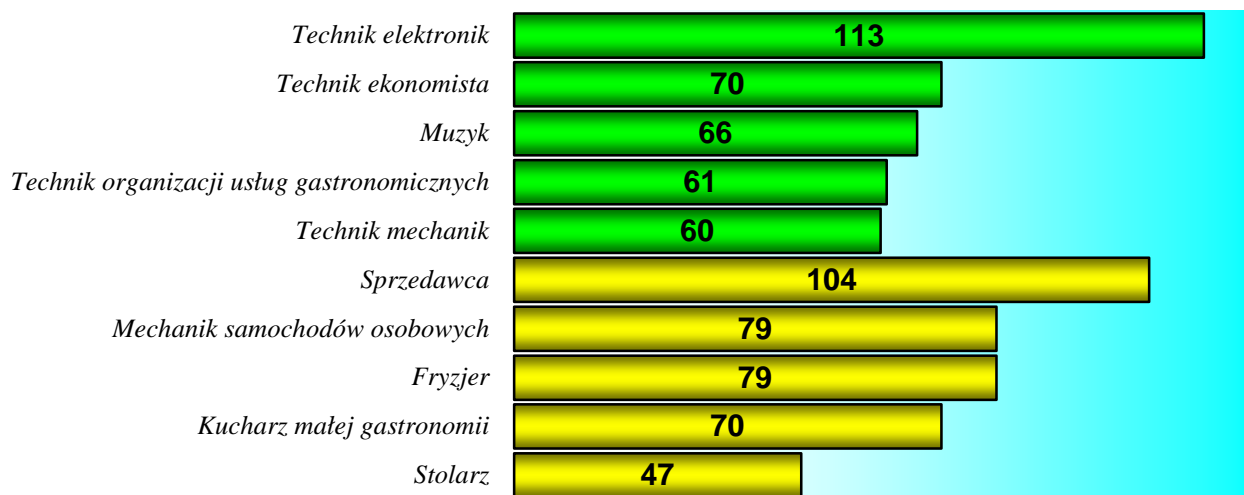
2.2. Struktura największych grup zawodów wśród absolwentów

W 2007 roku najwięcej absolwentów ukończyło licea ogólnokształcące, jednak brak wyuczonego zawodu nie daje tym osobom kwalifikacji do wykonywania wyspecjalizowanego typu pracy.

Technika cieszyły się największym zainteresowaniem na kierunkach: technik elektronik (113 absolwentów), technik ekonomista (70 absolwentów), muzyk (66 absolwentów) oraz technik organizacji usług gastronomicznych (61 absolwentów).

Wśród osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym, najwięcej absolwentów uzyskało zawód sprzedawcy (104 absolwentów). Popularne również były zawody mechanika samochodów osobowych, fryzjera (po 79 absolwentów), kucharza małej gastronomii (70 absolwentów) oraz stolarza (47 absolwentów). Szczegóły przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3. Największe grupy zawodowe wśród absolwentów 2007 roku

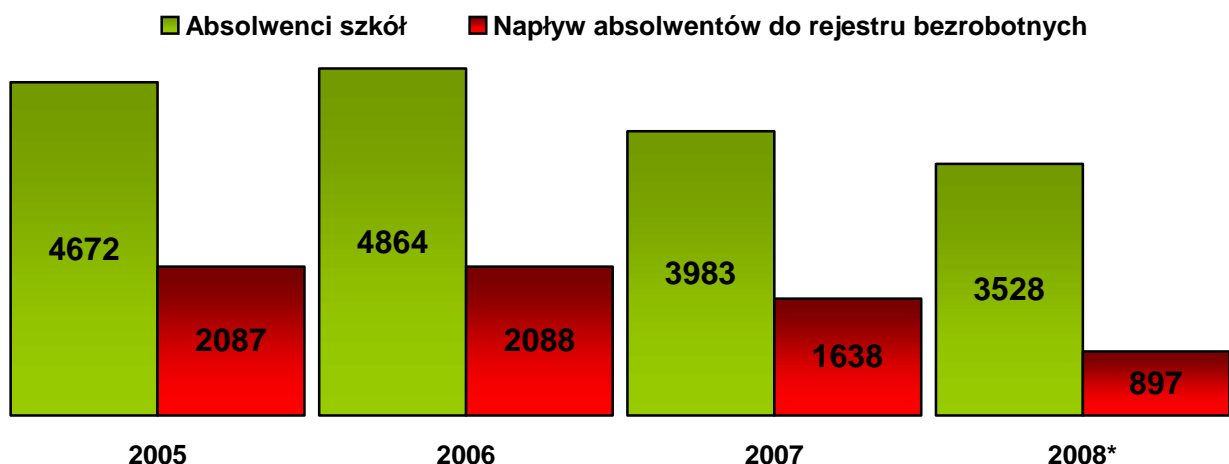

stan na 31.12.2007r.

2.3. Napływ bezrobotnych absolwentów

W 2007r. w ogóle bezrobotnych zarejestrowano **1 638 osób** (845 z miasta Opola) które w okresie ostatnich 12 miesięcy ukończyły naukę. Rejestrowani absolwenci stanowili więc 13,5% ogółu osób rejestrowanych. Do rejestru bezrobotnych trafiały głównie kobiety – łącznie 1 128 (co stanowiło blisko 70%). Na wykresie 4 przedstawiono liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół wyższych) oraz absolwentów rejestrujących się jako osoby bezrobotne w okresie ostatnich czterech lat. Widoczna jest ogólna tendencja spadkowa, dotycząca zarówno liczby absolwentów szkół jak i absolwentów rejestrujących się jako osoby bezrobotne. O ile zmiany liczby absolwentów możemy częściowo tłumaczyć wstępującym niżem demograficznym, to jednak powinno dodać się do tego fakt wejścia Polski do UE oraz związaną z tym emigrację, a także rozwój koniunktury gospodarczej, skutkującej większym zapotrzebowaniem na pracowników wśród pracodawców.

Wykres 4. Absolwenci oraz ich napływ do rejestrów PUP w latach 2005-2008.

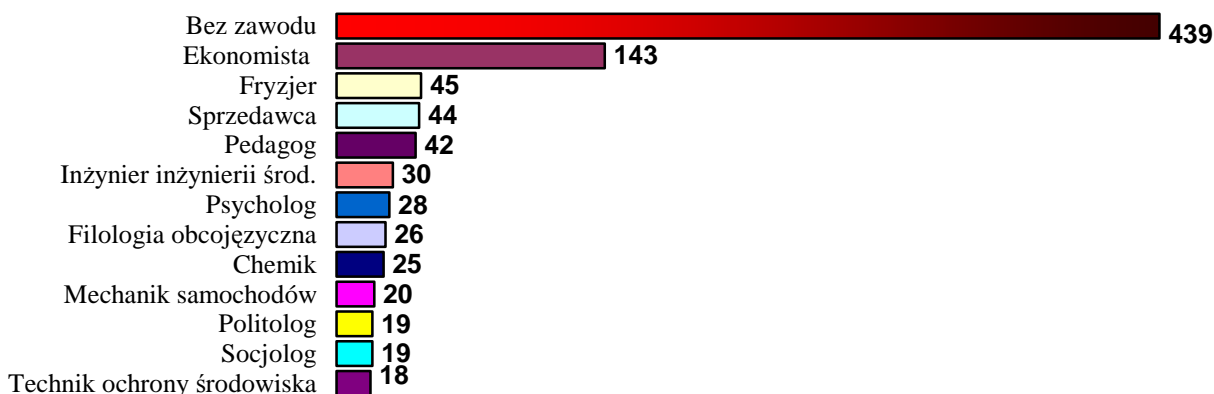

* Dane o rejestrowanych bezrobotnych absolwentach w 2008 dotyczą jedynie miesięcy I-VII.

* Dane roku 2008 dotyczą jedynie przewidywanej liczby absolwentów.

Co czwarty z rejestrowanych absolwentów (439 osób) nie uzyskał żadnego zawodu. Wśród osób które otrzymały wykształcenie kierunkowe najwięcej rejestrowanych absolwentów szkół uzyskało zawód technika ekonomisty (143 osoby, w tym 120 kobiet), fryzjera (45 osób, w tym 43 kobiety), sprzedawcy (44 osoby, w tym 40 kobiet) oraz pedagoga (42 osoby, w tym 37 kobiet). Więcej danych przedstawiono na wykresie 5.

Wykres 5. Napływ bezrobotnych absolwentów według zawodów

stan na 31.12.2007 r.

2.4. Wyłączenia z ewidencji absolwentów

Pomimo corocznego napływu do rejestru bezrobotnych znacznie ponad tysiąca absolwentów, znaczna część z nich nie pozostaje długo w bezrobociu. Zwykle większość z znajduje pracę, bądź też jest wyłączana z powodu braku gotowości do jej podjęcia. W samym 2007r. przy rejestracji 1638 absolwentów, **wyłączono 1741 osób**, w tym ćwierć z nich z powodu podjęcia pracy (450 osób).

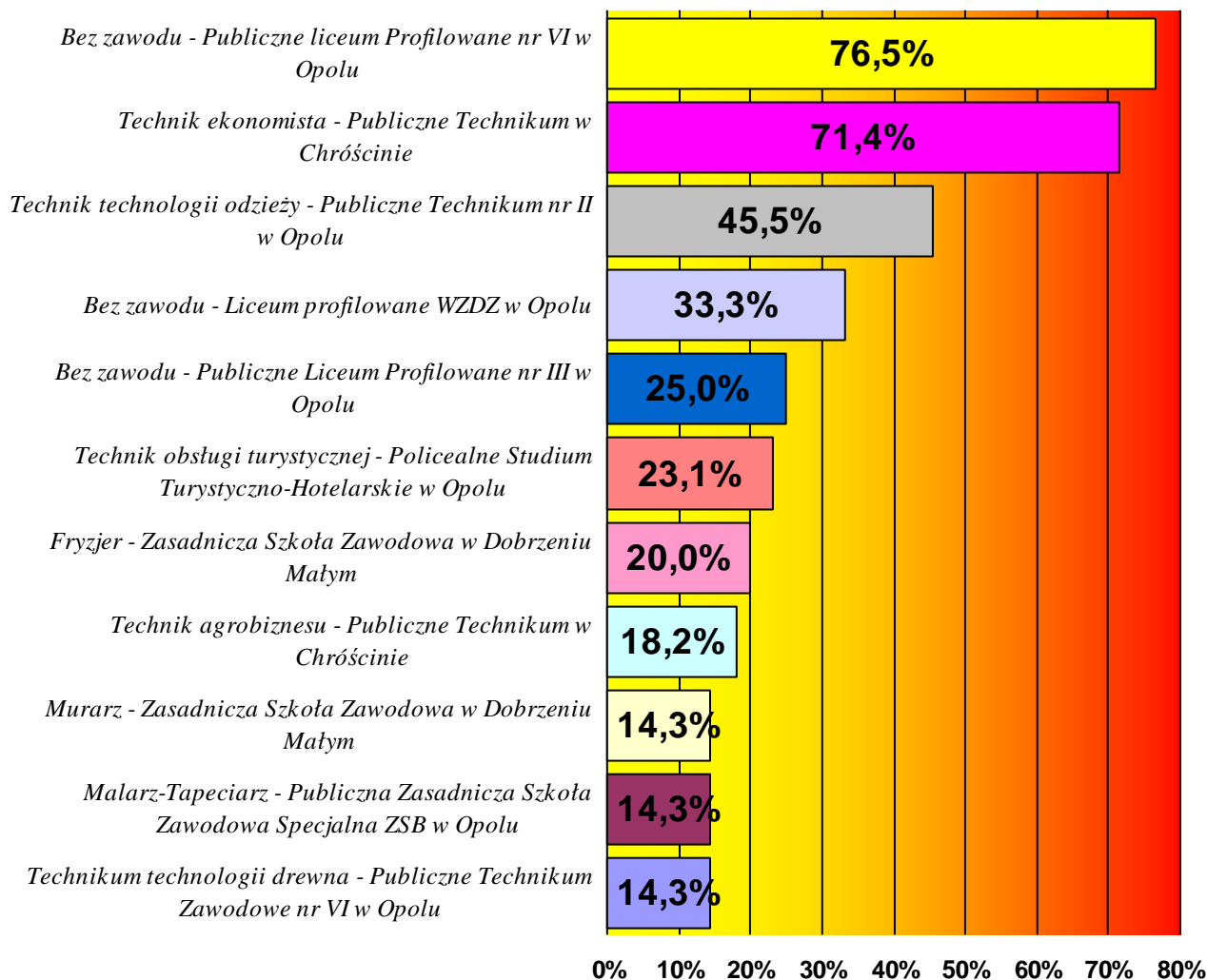
2.5. Bezrobotni absolwenci poszczególnych kierunków szkół

Wśród **264 absolwentów** (w tym 162 kobiety) zarejestrowanych w urzędzie jako osoby bezrobotne (wg stanu na dzień 31.12.2007r.), blisko piątą część stanowiły osoby bez zawodu (53 osoby), z czego ponad 70% stanowiły kobiety. Na drugim miejscu uplasowali się jednocześnie absolwenci posiadający zawód sprzedawcy i ekonomisty – po 14 osób. W następnej kolejności można wyróżnić zawody: fryzjer (13 osób), mechanik samochodów osobowych oraz kucharz małej gastronomii (po 6 osób) oraz dalsze, nie mające już tak znacznego udziału.

Porównując liczbę absolwentów danych kierunków oraz liczbę osób bezrobotnych tej grupy można zauważyć, iż większe problemy w znalezieniu pracy mają absolwenci szkół powiatu opolskiego. O ile w mieście Opolu jedynie 4,8% absolwentów zarejestrowanych było w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne, to w powiecie opolskim odsetek ten wyniósł 8,6%. Biorąc pod uwagę kierunki o liczbie co najmniej pięciu absolwentów, największy odsetek bezrobotnych absolwentów notowano wśród absolwentów Liceum Profilowanego nr VI w Opolu, gdzie spośród 17 absolwentów, 13 osób (76,5%) było zarejestrowanych w końcu grudnia 2007r jako osoby bezrobotne. Z Technikum w Chróście, z którego 7 absolwentów opuściło mury szkoły z zawodem technika ekonomisty, ponad 70% absolwentów (5 osób) zarejestrowanych było jako osoby bezrobotne. Niespełna połowa (również pięciu) absolwentów Technikum nr II w Opolu, w której z zawodem technika technologii odzieży wykształcono 11 absolwentów, pozostawała w rejestrach

urzędu pracy. Następne kierunki szkół, o największym udziale osób bezrobotnych wśród absolwentów, przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 6. Udział bezrobotnych absolwentów w ogóle absolwentów kierunku danej szkoły

3. PROGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Sytuacja na rynku pracy jest wypadkową działania wielu zmiennych. Wpływa na nią zarówno podaż pracowników (zarejestrowani bezrobotni oraz absolwenci szkół), popyt (oferty pracy wpływające do urzędu), jak i szereg innych czynników. W porównaniu do raportu półrocznego możliwa jest precyzyjniejsza ocena rozwoju sytuacji na rynku pracy, wobec możliwości posłużenia się ankietami podaży absolwentów ze szkół. Brak jednak ankiet z zakładów pracy, wobec czego błędem było by precyzyjne określenie zapotrzebowania na pracowników w konkretnych zawodach. Zamiast więc posługiwać się danymi prognozy liczby bezrobotnych, które zakładały by jedynie zwiększenie liczby bezrobotnych o liczbę wszystkich absolwentów, posłużono się komentarzem wobec notowanych danych. Wobec sytuacji sprzed pół roku nie zaistniały jednak znaczące zmiany. Nadal problemem jest znaczna rekrutacja uczniów na kierunkach nie dających zawodu (liceów ogólnokształcących), bądź zawodów o niskim popycie. Do dalszych rozważań wybrano więc zawody, które obserwuje się z uwagi na największe rozbieżności podaży-popytowej na rynku pracy.

Szacuje się wzrost dysproporcji na rynku pracy w zawodach deficytowych wobec zbyt małego napływu absolwentów z wybranymi zawodami. Brak osób z kwalifikacjami w zawodach deficytowych obserwuje się głównie wśród osób z wykształceniem zawodowym. Pewien wpływ na redukcję dysonansu mają szkolenia organizowane przez urząd pracy, jednak wpływ ten jest zbyt mały, trudny do zwiększenia, jak na rosnące zapotrzebowanie rynku pracy.

Podobnie wśród zawodów nadwyżkowych przewiduje się pogłębiającą się dysproporcję pomiędzy potrzebami pracodawców a liczbą rejestrujących się osób bezrobotnych. Wśród zawodów nadwyżkowych zauważalny jest więc nadal zbyt silny napływ bezrobotnych i absolwentów (głównie szkół średnich) bez zawodu, z zawodem technika ekonomisty, technika mechanika, a także (głównie z wykształceniem zasadniczym zawodowym) sprzedawcy, kucharza małej gastronomii, fryzjera, krawca i mechanika samochodów osobowych.

3.1. Zawody deficytowe

Zawód **murarza** prawdopodobnie nadal pozostanie deficytowym, gdyż przewidywany napływ 34 absolwentów z tym zawodem nie będzie w stanie zrównoważyć popytu na pracowników, będącego w 2007r. na poziomie 400 wolnych miejsc pracy. Deficyt w tym zawodzie wzrasta z roku na rok, czego nie zmienia zbyt mały napływ absolwentów.

Podobnie nie zmieni się sytuacja braku osób z kwalifikacjami do wykonywania zawodu **cieśli**. Nie dość, że liczba bezrobotnych osób z tym zawodem jest dziesięciokrotnie niższa niż zapotrzebowanie pracodawców, to jeszcze w 2008 nie przewiduje się napływu żadnego absolwenta z tym zawodem. Deficyt ulegnie więc pogłębieniu.

Wciąż rosnącym problemem jest również przewaga wpływających ofert pracy niż rejestrujących się osób z kwalifikacjami **pielęgniarki**. Likwidacja Medycznego Studium Zawodowego w Opolu skutkuje brakiem napływu absolwentów z tym zawodem.

Również w zawodzie **operatora koparek i zwałowarek** niemożliwe pozostanie zrównoważenie rynku. Przy wpływających corocznie ok. 30 ofert pracy, jedynie co dziesiąta oferta ma pokrycie w podaży wśród osób bezrobotnych. Brak ponadto absolwentów z tym zawodem.

Sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej wśród osób z zawodem **spawacza**. Przy wpływie ponad 500 ofert dla pracowników z kwalifikacjami w tym zawodzie, jedynie co dwudziesta oferta ma szansę na realizację. Deficyt pogłębia również brak absolwentów z tym zawodem.

Zawodem deficytowym nadal pozostanie zawód **kierowcy samochodu ciężarowego**, gdyż nie jest możliwe zaspokojenie potrzeb pracodawców poprzez kształcenie dydaktyczne placówek oświatowych, a jedynie poprzez ukończenie kursów i zdobycie uprawnień.

Zawód **ślusarza** również prawdopodobnie nie zostanie zrównoważony napływem 23 absolwentów, gdyż wobec wpływu 300 ofert pracy w 2007r. stanowi to jedynie niewielki procent. Przewiduje się więc dalszy wzrost deficytu.

Ostatnim z wymienionych monitorowanych zawodów deficytowych, jest zawód **magazyniera**. Zawód ten od roku z zawodu nadwyżkowego przekształcił się w deficytowy i jednocześnie prognozuje się utrzymanie tej tendencji. Brak bowiem absolwentów którzy uzyskali by ten zawód poprzez edukację szkolną, zaś rozwój branży handlowej sugeruje napływ kolejnej dużej liczby ofert pracy w tym zawodzie.

3.2. Zawody nadwyżkowe

Zdecydowanie największym wskaźnikiem nadwyżki zawodów notowany jest w grupie osób bezrobotnych **nie posiadających żadnego zawodu**. Przyczyna jest prosta - brak ofert pracy dla osób nie posiadających żadnego zawodu, podczas gdy jednocześnie wiele osób bezrobotnych posiada jedynie podstawowe wykształcenie (bądź średnie ogólnokształcące) więc nie posiada kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu. Malejąca liczba bezrobotnych nie posiadających żadnego zawodu, choć od 2005r. ma trend zniżkowy, to jednak pokrywa się ona z ogólną tendencją spadku poziomu bezrobocia. Napływ blisko 2000 absolwentów bez zawodu pogłębi ten kryzys.

Kolejnym zawodem, którego nadwyżki prawdopodobnie nie uda się zrównoważyć, jest zawód **sprzedawcy**. Liczba napływających ofert pracy ustabilizowała się na poziomie ok. 300 ofert rocznie, jednak ponad dwukrotnie większy napływ osób bezrobotnych z tym zawodem niweczy szanse na stabilizację rynku pracy w tymże zawodzie. W 2008r. dodatkowo 122 absolwentów z tym zawodem zasili rynek pracy. Otwarcie nowych sklepów, szczególnie w Opolu, może jednak zmienić tę prognozę, choć jednocześnie trudno ocenić wpływ jednoczesnej likwidacji innych placówek handlowych wobec rosnącej konkurencji na rynku. Zawód ten jest więc objęty stałą obserwacją, jednak na stan obecnej analizy prognozuje się, iż pozostanie zawodem nadwyżkowym.

Następnym wymienionym zawodem o silnej dysproporcji podażowo-popytowej, jest zawód **ekonomisty**. Liczba wpływających ofert pracy z tym zawodem zwykle nie przekraczała 20 rocznie, przy jednoczesnym napływie około 500 osób bezrobotnych z tym zawodem. W 2008r. przy napływie kolejnych 45 absolwentów, nadwyżkowość w tym zawodzie zwiększy się.

Okolo dziesięciokrotnej przewagi rejestrujących się bezrobotnych wobec napływających ofert pracy obserwuje się także wśród osób z zawodem **mechanika samochodów osobowych, kucharza, fryzjera, technika mechanika** oraz **krawca**. Zawody te nadal więc pozostaną silnie nadwyżkowe, przy czym dysproporcję tę pogłębi wejście w 2008 na rynek pracy dodatkowo 84 mechaników samochodów osobowych, 88 kucharzy, 113 fryzjerów czy 42 techników mechaników.

4. WNIOSKI

Przedstawiony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, stworzony w oparciu o oferty zatrudnienia zgłaszane do PUP, nie daje pełnego obrazu rynku pracy. Do tutejszego urzędu pracy nie są zgłaszane wszystkie informacje o wolnych miejscach pracy. Osoby poszukujące pracy korzystają również z prywatnych agencji zatrudnienia; często też samodzielnie poszukują ofert zatrudnienia u pracodawców, również za pośrednictwem sieci Internet. Sprowadza się to do stwierdzenia, iż znalezienie zatrudnienia za pośrednictwem urzędu pracy jest jedynie jedną z wielu możliwości jakie mają osoby poszukujące pracy.

Obserwacje wybranych zawodów deficytowych i nadwyżkowych ukazują trudną sytuację, w której zwiększa i utrwała się dysproporcja między napływającymi ofertami pracy a rejestrującymi się bezrobotnymi. Działania zmierzające do zapobieżenia tym dysproporcjom (a tym bardziej ich zwiększaniu) nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Problemem jest duża bezwładność procesu edukacji szkolnej (wieloletni proces kształcenia), zbyt mała świadomość i znajomość trendów rynku pracy wśród osób rozpoczynających swoją naukę w danym zawodzie, oraz jednocześnie trudność w zainteresowaniu, rekrutacji i przekwalifikowaniu osób bezrobotnych poprzez system szkoleń organizowanych przez urząd pracy.

Problemem jest też brak rzetelnych (a w 2007r. brak jakichkolwiek) informacji pochodzących z ankiet od pracodawców, a więc szacowaniu popytu u źródła, na pracowników konkretnych zawodów. Sam etap ankietyzacji stanowił w bieżącym roku najniższy punkt monitoringu, wobec braku (lub mocno spóźnionych) wyjaśnień odnośnie procedur postępowania, które winne być przekazane urzędowi pracy.

O właściwym monitoringu będzie można mówić dopiero w przyszłości, a możliwe będzie to dopiero po uwzględnieniu ofert zatrudnienia rozstrzyganych w drodze konkursu i ogłaszanych w środkach przekazu, zaś dotychczasowe doświadczenie wskazuje, iż do urzędu trafiają głównie oferty trudne do zrealizowania, nisko opłacane, o dużej rotacji kadry pracowniczej oraz takie, gdzie pracodawcy chcą uzyskać korzyści finansowe wynikające z zatrudnienia osób bezrobotnych.

Zawodami deficytowymi często są zawody, w których zgłoszono niewiele ofert pracy (dla zawodów gdzie wskaźnik uzyskał wartość maksymalną bardzo często były to jedna, dwie lub trzy oferty zgłoszone w całym półroczu) albo też wymagające posiadania kwalifikacji, których nie uzyska się tylko za sprawą ukończenia odpowiedniego kursu czy szkolenia.

Występowanie zawodów deficytowych jest spowodowane wieloma czynnikami, m.in. niskimi zarobkami proponowanymi osobom z wysokimi kwalifikacjami, brakiem chęci podnoszenia kwalifikacji, istnieniem „szarej strefy” bądź też migracją za granicę lub w inne rejony kraju w celu poszukiwania intratnego zatrudnienia.

Można zauważyć, że w części zawodów, w których występuje największa liczba osób bezrobotnych pracodawcy zaoferowali też największą liczbę ofert pracy. Zawodami tymi są: sprzedawcy, robotnicy budowlani, murarze, zbrojarze, cieśle, stolarze, ślusarze, spawacze.